

Riktlinje

För anhörigstöd

Herrljunga
kommun

Dokumentinformation

Diarienummer: SN-2024-00019
Fastställt: Socialnämnden 2024-02-13 § 13
Senast reviderad: Socialnämnden 2024-02-13 § 13
Giltig till: 2029-01-31
Dokumentansvarig: Socialchef

Innehållsförteckning

Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och mål	5
Syfte	5
Mål	5
Ansvarsfördelning	6

Inledning

Socialnämnden har ett ansvar att erbjuda stöd för att underlätta för anhöriga eller annan person som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre som stödjer en närstående som har en funktionsnedsättning¹. Bestämmelsen i lagen omfattar socialtjänstens alla verksamheter. Riktlinjen syftar till att tydliggöra det gemensamma ansvaret för anhörigstöd inom Herrljunga kommun.

Definitioner av begrepp

Närstående: Den person som tar emot omsorg, vård och stöd.

Anhörig: Person i familjekrets som vårdar eller stödjer närstående.

Annan person: Person utanför familjekrets som vårdar eller stödjer, exempelvis granne eller vän till närstående.

Anhörigstöd – Avser stöd riktat till den anhörige, exempelvis enskilda samtal med anhörigsamordnare, gruppverksamheter och liknande.

I riktlinjerna används i huvudsak ordet anhörig, då i form av ett samlingsbegrepp för anhöriga eller andra personer som vårdar och stödjer en närstående.

Bakgrund

Anhörigstödet är till för alla anhöriga som har ett behov av stöd. Det är inte kopplat till vissa sjukdomar eller diagnoser, former av funktionsnedsättning, eller ålder hos den närstående. Anhöriga kan söka stöd även om den närstående redan har hjälp från kommunen, regionen, skolan eller Försäkringskassan. Anhörigstödet ska utformas individuellt, vara av flexibelt samt förebyggande karaktär samt av god kvalitet.

Barn under 18 år har inget formellt eller juridiskt ansvar och ingår därför inte i bestämmelsen 5 kap. 10 § SoL, däremot förekommer det ändå att barn under 18 år kan ge omfattande stöd och hjälp till närstående. Information, råd och stöd till barn som anhöriga är ett lagstadgat ansvar för hälso- och sjukvården² och är en viktig uppgift även för socialtjänsten, förskola och skola.

Närmare var femte person i vuxen ålder vårdar, hjälper eller stödjer en närstående som är långvarigt psykiskt eller fysiskt sjuk; runt 1,3 miljoner i Sverige enligt en rapport från Socialstyrelsen från 2012. Ser man till all omsorg om äldre som ges i ordinarie boende, svarar anhöriga för mer än 75 procent. Flera undersökningar och rapporter visar att anhöriga påverkas negativt ekonomiskt, socialt, psykiskt och fysiskt av att ge stöd till sin närstående. Var femte anhörig upplever att de inte får tillräckligt stöd från regioner och kommuner.

Ekonomiskt stöd riktat till anhöriga

Herrljunga kommun har inte ett så kallat hemvårdsbidrag/anhörigbidrag. Ekonomisk ersättning för anhöriga som vårdar en närstående beslutas av Försäkringskassan, så kallad närståendepenning.

¹ 5 kap. 10 § Socialtjänstlagen (SoL)

² 5 kap. 7 § Hälso-och sjukvårdslagen (HSL)

Syfte och mål

Stöd till anhöriga behöver finnas på flera nivåer. Anhöriga känner störst oro över att deras närstående inte får den hjälp de behöver, eller att stödet inte fungerar på ett bra sätt. De vill också veta vad det finns för stöd och hjälp att få, hur man går tillväga, och vilka rättigheter man har enligt lag. De vill känna sig sedda och uppleva en delaktighet i deras närståendes stöd och hjälp. I vissa fall vill anhöriga även ha eget stöd; det handlar främst om att få kunskap, stöd att hantera situationen, samt känna sig sedda och lyssnade på³.

Stöd till anhöriga kan delas upp i *information, delaktighet* och *eget stöd*.

Information bygger på att det finns ett generellt anhörigperspektiv i verksamheten och omfattar kommunikation och bemötande. Informationen är verksamhetsnära och innebär också lotsning till eget stöd. Information behöver finnas i alla verksamheter som möter anhöriga.

Delaktighet bygger på ett systematiskt perspektiv där alla yrkesgrupper i verksamheten ser till helheten kring den närstående. I den mån den anhörige vill samt den närstående samtycker till det, behöver anhöriga få vara delaktiga i planering, genomförande och uppföljning av insatser.

Eget stöd innebär riktat stöd till anhöriga från exempelvis anhörigsamordnare i form av enskilda samtal, informationsträffar, gruppsamtal med mera. Anhöriga kan också ansöka om bistånd för insatser för egen del.

Syfte

Syftet med anhörigstödet är att anhörigas situation ska uppmärksammas. De ska känna sig delaktiga, sedda och lyssnade till. Anhöriga ska erbjudas ett flexibelt och individuellt anpassat stöd av god kvalitet som ska underlätta deras situation samt minska risken för ohälsa. Anhörigstödet ska vara en integrerad del av socialtjänstens samtliga verksamheter och vara inriktat på att nå anhöriga i ett tidigt skede.

Mål

Alla yrkesgrupper inom socialförvaltningen i Herrljunga kommun ska:

- känna till riktlinjerna
- ha generell kompetens inom anhörigstöd
- informera och uppmärksamma anhörigas behov av stöd
- känna till de vanliga hälso-och belastningsriskerna för anhöriga

³ NKA, Nationellt kompetenscentrum anhöriga

- genom samtycke och samverkan erbjuda ett sammanhållet stöd

Ansvarsfördelning

Anhörigperspektivet ska genomsyra hela verksamheten och samtliga yrkesgrupper har ett ansvar för det stöd som ges till anhöriga inom kommunen.

Stöd till anhöriga till närstående inom missbruk/beroende hänvisas till vuxenenheten. Stöd till barn som anhöriga är i första hand regionens ansvar utifrån gällande lagstiftning. Alla som möter barn inom socialtjänsten, förskola och skola har ett gemensamt ansvar att uppmärksamma barns behov av stöd och vägleda till rätt stödform.

Socialnämnden

Socialnämnden är ytterst ansvarig för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Anhörigstödet ska erbjudas enligt lag och följsamhet till lagstiftningen ska säkerställas. Socialnämnden får årligen ta del av riktlinjer, uppföljning och vidareutveckling av anhörigstödet genom årlig verksamhetsberättelse.

Socialchef

Socialchefen är ansvarig för förvaltningens verksamhet, inklusive stödet till anhöriga. Socialchefen ansvarar för att det finns rutiner och riktlinjer för förvaltningen samt för uppföljning och vidareutveckling av anhörigstödet.

Verksamhetschefer och enhetschefer

Det direkta ansvaret för utveckling och tillämpning av anhörigperspektiv ligger på chefsnivå inom respektive verksamhetsområde. Alla verksamhetschefer ansvarar därmed för att anhörigstödet blir en integrerad del av verksamheten. Enhetschefer ansvarar för att skickliggöra personal i hur de bemöter och informerar anhöriga, samt uppmärksammar och möter anhörigas behov av stöd.

Anhörigsamordnare

Anhörigsamordnaren ansvarar för det strategiska och specifika arbetet kring anhörigstöd. Det strategiska arbetet innebär att samverka med verksamheter och andra aktörer för ett varaktigt anhörigperspektiv, samt omvärldsbevaka frågor kring anhörigstöd och aktuella utvecklingsområden. Det specifika anhörigstödet innebär att erbjuda anhöriga ett flexibelt och individuellt anpassat anhörigstöd. Det arbete som utförs av anhörigsamordnaren är ett komplement och en specialiserad resurs till det generella anhörigstödet som ska finnas i alla verksamheter. Anhörigsamordnaren kan även på uppdrag av verksamheterna följa upp anhörigstödande insatser.

All kontakt med anhörigsamordnaren är avgiftsfri, sker utan dokumentation och under sekretess. Anhörigsamordnaren har i uppdrag att erbjuda stöd till anhöriga från 18 år och uppåt som stödjer en närstående som är långvarigt sjuk, äldre eller har en funktionsnedsättning. Arbetet ska inriktas på att nå anhöriga i ett tidigt skede, ska kunna erbjudas över tid samt ha en hälsofrämjande och förebyggande ansats.